

פרשת השופטת אלשיך: המתח שבין משפט לאתיקה

ד"ר לימור זר-גוטמן, ראש המרכז לאתיקה ואחריות מקצועית של עורכי דין, המסלול

האקדמי המכללה למינהל

כיצד יש לנהוג כלפי שופטת המכניסה שינויים מהותיים בפרוטוקול של דיון שנערך בפניה, לאחר שהפרוטוקול כבר נחתם? האם יש חשיבות לעובדה שהיא עשתה כן במטרה שהפרוטוקול יתמוך בתלונה שהגישה לוועדת האתיקה של הלשכה נגד עורך הדין שהופיע בפניה באותו דיון? האם העובדה שהיה לה מניע ברור לתיקון הפרוטוקול הופכת את המעשה שלה ליותר חמור משפטית או ליותר בלתי ראוי אתית? האם מספרם והיקפם של השינויים שערכה בפרוטוקול הם שיקבעו אם מדובר במעשה חמור משפטית או מעשה לא ראוי אתית? ובכלל, איפה עובר הקו בין עבירה משמעתית של שופטת שבצידה סנקציות משפטיות להפרה אתית מצד השופטת שלצידה סנקציות אתיות.

הפרשה, שזכתה לכינויים רבים כמו, "פרשת השופטת אלשיך" ו"פרשת הפרוטוקול המשופץ", החלה בחודש ספטמבר 2011 שאז נערך הדיון נשוא הפרוטוקול. בדיון השתתף עו"ד ארגז. באותו חודש הגישה הנהלת בתי המשפט, בשם השופטת אלשיך, תלונה ללשכת עורכי הדין נגד עו"ד ארגז. ועדת האתיקה של ועד מחוז ת"א שדנה בתלונה החליטה לגנוז אותה בשל שיפוץ הפרוטוקול שנעשה על-ידי השופטת. פרוטוקול שהיה אמור לתמוך בתלונה נגד עו"ד ארגז אך אינו אמין כלל. בסוף חודש ינואר 2012 יו"ר ועד מחוז ת"א מגיש לנציב תלונות הציבור על שופטים תלונה על השופטת אלשיך בגין שינוי הפרוטוקול שעולה לעמדתו לכדי זיוף. הנציב, אליעזר גולדברג, מקיים שימוע לשופטת בו הוא שומע באריכות את גרסתה ומאמת אותה מול הטענות שבתלונה. בסוף חודש מאי 2012 נותן הנציב את החלטתו הקובעת שהתלונה מוצדקת וכי השופטת ערכה שינויים מהותיים בפרוטוקול הדיון שנערך בפניה, כשחלקם של השינויים נעשה במטרה להחמיר את התלונה שהגישה ללשכה נגד עו"ד ארגז. בהעדר סמכות בחוק נמנע הנציב מלהמליץ האם להעמידה לדין משמעתי.

עם קבלת החלטת הנציב עובר העניין לטיפול נשיא בית המשפט העליון מתוקף תפקידו כראש המערכת וכמי שאחראי במישרין על הסדרת התנהגות עורכי דין. באמצע חודש יולי נפגש הנשיא פעמיים לשיחת ברור עם השופטת אלשיך. בסוף אותו חודש מגיש הנשיא את המלצתו לשר

המשפטים לפיה אין מקום להעמיד לדין משמעתי או לבקש את הפסקת כהונת השופטת. בהחלטתו שלא לנקוט צעדים נגד אלשיך נתן הנשיא משקל רב לקרירה השיפוטית הענפה והמוצלחת של השופטת ולעובדה שהיא הודיעה על פרישתה מתפקידה כיו"ר נציגות השופטים וכי היא עתידה לצאת לגמלאות בעוד כשנתיים. הנשיא גרוניס הסתפק בסנקציה אתית במסגרתה הבהיר לשופטת שהוא רואה מקרה זה בחומרה ומזהירה מפני הישנות מקרים כאלו בעתיד ולתייק את מכתבו בתיקה האישי. זוהי דוגמא להפעלה של סנקציה אתית שבה אין ענישה אלא חינוך ודאגה למנוע מקרים כאלו בעתיד.

לשכת עורכי הדין אינה מסתפקת בהמלצה זו ומאיימים בפנייה לבג"צ במטרה להביא להפעלת הסנקציות המשפטיות, ולכן שר המשפטים מכנס בלשכתו את בכירי הלשכה והשופטת אלשיך במטרה להגיע לפשרה. הפגישה שנערכה בסוף חודש אוגוסט 2012 מביאה סוף לפרשה כאשר בכירי הלשכה מתרצים ומסירים את האיום.

במהלך השנה במהלכה לא ירדה כמעט הפרשה מכותרות המדורים המשפטיים בתקשורת הוצגו שתי גישות נוגדות. גישת לשכת עורכי הדין לפיה מדובר בעבירה משמעתית ולכן החקירה (חקירה ולא ברור תלונה) שניהל נציב תלונות הציבור על שופטים בעקבות התלונות שהוגשו צריכה הייתה להסתיים בהמלצה ברורה: להעמיד או לא להעמיד לדין משמעתי.

הגישה השנייה, גישת מערכת המשפט עצמה, גרסה שהברור (ברור ולא חקירה) העלה שיש כאן מעשה חמור ולא ראוי אך לא כזה המגיע לכדי העמדה לדין משמעתי או הפסקת כהונה. גישה זו, כפי שבאה לביטוי בהחלטת הנשיא גרוניס, ראתה כאן כשל אתי מצד השופטת. כשל אתי שאין בו להביא לסנקציות משפטיות אלא לסנקציות האתיות שהן המכתב בתיקה האישי של השופטת וקבלת ההבטחה ממנה שמעשים כאלו לא ישנו בעתיד. זו הגישה שהתקבלה לבסוף על-ידי שר המשפטים וזו הגישה שבאה לביטוי בפשרה שהביאה לסיום הפרשה.